

Møde i Nationalparkrådet den 6. april 2016	
Endeligt referat	
udsendt 21.04.16	
Mødetid:	Onsdag den 4. april 2016 kl. 17:30 – 20:30.
Mødested:	Restaurant Kammerslusen, Bjerrumvej 30, 6760 Ribe
Deltagere:	Medlemmer af Nationalparkrådet for Nationalpark Vadehavet, Sekretariatsleder Peter Saabye Simonsen, konsulent Sara Lindholt, konsulent Jens L Hansen og sekretær Alette Houman Dyhrfjeld
Mødeleder:	Svend Tougaard, Formand for Nationalparkrådet
Referent:	Alette Houman Dyhrfjeld

Mødeliste:

Formand, Vadehavets bådklubber	Svend Tougaard	
Næstformand, Museerne i Vadehavsområdet	Anne Marie Overgaard	
Danmarks Fiskeriforening	Oluf Stenrøjl	
Dansk Botanisk Forening	Søren Vinding	
Destination Sydvestjylland	Poul Therkelsen	Afbud
Aarhus Universitet, Bioscience	Karsten Laursen	
Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse	Jørn Petersen	Afbud
GEUS	Merete Binderup	Afbud
LAG Fanø/Varde	Jørgen Müller	Afbud
LAG Tønder/Haderslev	Inger Lauridsen	
FLAG	Ole Jakobsen	
Lokalarkiverne	Birgitte Thomsen	
Marsken omkring Sneum Å	Randi Kragh Hansen	
Region Syddanmark	Henning Ravn	Afbud
Det Rådgivende Udvalg for Tøndermarsken	Tuk Andreasen	
Det Rådgivende Udvalg for Vadehavet	Bo Jessen	
Sydvestjysk Udviklingsforum	Winnie Abildgaard	
Vadehavets Formidlerforum	Klaus Melbye	
Vadehavskunsterne	Niels Kongsbak	
Skallingen, Ho og Oksbøl	Anne Marie Slaikjær	Afbud
Varde Ådal	Ole Andresen	
Marbækområdet	Claus Løth	
Fanø	Ole Mouritzen	
Fanø	Karen Boel Madsen	
Ribemarsken	Kent Rygaard	Afbud
Ribemarsken	Jens Lorenzen	
Mandø	Ove Nielsen	Afbud
Rømø	Jan Gravesen	
Rømø	Arne Hansen	
Tøndermarsken	Bodil Marie Arbjerg Lundby	
Tøndermarsken	Niels Johansen	Afbud

Dagsorden pkt.:	1. Velkomst og godkendelse af dagsorden
Referat:	<p>Svend Tougaard bød velkommen og orienterede om afbud og om dagsordenen, som var anderledes, da bestyrelsen havde bedt rådet behandle 2 emner - Code of conduct og Rådet som ambassadører - hvilket skulle foregå som workshops.</p> <p>Beslutning: Dagsordenen, blev godkendt.</p> <p>Jens Lorenzen, lokalrepræsentant fra Ribe, fortalte på fin vis og meget personligt om Ribeområdet. Jens Lorenzen, som har boet i området hele sit liv, fortalte, at marsken rummer storhed og at der er højt til himlen. Han beskrev diget, og dets vigtighed for området, fortalte om Kammerslusen, om Ribe by og om åen, om omfartsvejen ved Ribe - om ombygning - så skibe med master kan komme ind til Ribe. Alle områderne Jens Lorenzen beskrev, er emner til diskussion, da der er så mange forskellige interesser. Jens Lorenzen sluttede af med det historiske perspektiv, om udviklingen, fra studehandel til opdyrkning af marsken til kornavl til udlægning om udlægning til græs og om hvilken effekt det har på marskens dyreliv og han kunne fortælle, at lærker og viber er i fremmarch. Har man øje for det, ser man marskens storhed.</p>
Dagsorden pkt.:	2. Meddelelser - Orienteringspunkt
Referat:	<p>Meddelelser fra formanden og sekretariatet</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Nyt fra formanden Svend Tougaard orienterede om, at han havde håbet at behandle Naturstyrelsens Bekendtgørelse om fredning og vildtreservat Vadehavet, som skal i høring. Bekendtgørelsen var dog ikke sendt i høring. Svend Tougaard orienterede om de nyeste tryksager fra Nationalparken, som rådsmedlemmerne kunne tage med hjem. ○ Nyt fra Sekretariatet herunder status for projekter og nyt informationsmateriale. Peter Saabye Simonsen forklarede, at ledelsesorienteringen er et orienteringsredskab til bestyrelsen, som beskriver aktiviteter siden sidste møde. Han gennemgik kort orienteringen, herunder de nye retningslinjer for budgetlægning, fundraising, aktiviteter, herunder skibet som har været forsinket og ligger i Esbjerg, men snart kommer til Kammerslusen. Herudover orienterede Peter om nationalparkens kommunikation, som har haft særlig fokus siden sommeren 2015. Rådet havde følgende kommentarer til orienteringen: Claus Løth bad om, at man havde fokus på opbakning til de frivillige af hensyn til fastholdelse.

	<p>Bodil Lundby spurgte til Realdania projektet i Tøndermarsken, der var dog intet nyt i sagen.</p> <p>Jens Lorenzen spurgte hvad der menes med et samarbejde med Naturstyrelsen om klæggrave i Ribemarsken. Peter Saabye Simonsen og John Frikke forklarede, at der er tale om 2 nye klæggravningsarealer.</p> <p>Peter Saabye Simonsen orienterede kort om Naturstyrelsens organisation, som er blevet ændret i 2016.</p> <p>Jens Hansen, som startede 1. april, præsenterede sig selv. Jens Hansen har været lokalredaktør på JyskeVestkysten i Tønder og ser frem til arbejdet i sekretariatet og samarbejdet med rådet.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Nyt fra Wadden Sea Forum v. Karen Boel Madsen Karen Boel Madsen orienterede om, at der er møde i Wadden Sea Forum den 7. april og mødets vægt bliver lagt på det praktiske samarbejde, økologi og økonomi, strukturen i Wadden Sea Forum fremadrettet samt kontinuitet i mødedeltagelse. Mødet kommer til at foregå på Fanø. ○ Nyt fra Partnerudvalget v. Inger Lauridsen Inger Lauridsen orienterede om, at partnerprogrammet er under revidering, da ønsket er, at Nationalparken fremover skal facilitere frem for at drifte. Partnerprogrammet er et led i kommunikationsindsatsen, hvorfor Jens Hansen får en stor rolle i partnerudvalget. Udvalget har haft møde, hvor man har gjort status og har haft drøftelser af, hvordan programmet skal sammensættes fremadrettet. Man vil klarlægge præcise mål, man ønsker forpligtelse og dialog. Partnerudvalget ønsker, at man løbende skal øge kravene til partnerne og gør sig overvejelser om hvorvidt det fortsat skal være gratis. Udvalget arbejder videre med revideringen, med at klarlægge værdien, hæve niveauet, gøre nationalparken levende, differentiere partnerskaberne og være med til at skabe ejerskab og definere hvad partnerne kan gøre for nationalparken på et bæredygtigt grundlag. Herudover orienterede Inger Lauridsen kort om kunststudvalget, som arbejder videre med helt nye idéer, hvor man faciliterer frem for at tilbyde et reelt partnerskab. <p>Nyt fra Græsningsudvalget v. Ole Andresen Ole Andresen orienterede om græsningsudvalgets arbejde. Det har vist sig, at man ikke kan stifte et selskab, men man arbejder nu med tanken om en forening der fremmer formidling af græsning. Der arbejdes på et pilotprojekt ved Inder Bjerrum ved Ribe. Der er arbejdet lidt med afsætning af lokalprodukter sammen med Coop, som vil stille krav om indpakning og stregkoder. Coop har i første omgang fokus på større butikker i Hovedstadsområdet, men der er ikke et egentligt samarbejde pt. Peter Saabye Simonsen supplerede med, at oplægget har peget i flere retninger, der er tale om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - en serie af nationalparkprodukter fra alle nationalparker i Danmark. - et samarbejde med Seges og
--	---

	<p>- et samarbejde med Karsten Dejbjerg. Man afventer nu Seges' udspil, som man vil vurdere på, før man går videre med et egentligt nationalparkprodukt.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Nyt fra skibsgruppen v. Arne Hansen Arne Hansen orienterede om, at der er en del arbejde der skal færdiggøre på skibet, som ligger i Esbjerg Havn, og at færdiggørelsen af skibet bliver sendt i udbud. Peter Saabye Simonsen kunne fortælle, at der går omkring 5 uger, før det er klarlagt hvem der skal udføre arbejdet.
Dagsorden pkt.:	3. Puljen til støtte til lokale netværksarrangementer - Beslutningspunkt
Referat:	<p>Sara Lindholt orienterede om den model man tidligere har brugt til uddeling af puljen til støtte til lokale netværksarrangementer, hvor man benyttede "først til mølle princippet" med ansøgningsmulighed 1 gang årligt. Sara Lindholt fremkom med et ændringsforslag, på baggrund af, at den store tilskudspulje er blevet ændret til en tematiseret pulje og dermed begrænser ansøgningsmuligheden for nogle. Dernæst, at sekretariatet kan effektivisere og synliggøre puljen bedre, hvis det sker to gange årligt. Det blev derfor foreslået, at man ændrer puljen på følgende måde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 årlige ansøgningsrunder • Ansøgningsfrist, i stedet for "først til mølle" • Udvidelse af formålet til f.eks.: <ul style="list-style-type: none"> o Mindre events o Mindre naturprojekter o Mindre friluftprojekter <p>Rådet drøftede mulighederne og Bo Jessen foreslog, at uforbrugte midler kunne gå til Kommunerne. Kommunerne kan søge på lige fod med andre.</p> <p>Det blev endvidere foreslået, at man laver en pulje som er åben for små kortfristede ansøgninger, hvilket dog ikke kan lade sig gøre rent praktisk.</p> <p>Beslutning: Rådet besluttede, at bakke op om Sara Lindholts forslag og anbefaler bestyrelsen denne ordning.</p>
Dagsorden pkt.:	4. Code of Conduct og Rådet som lokale ambassadører - Workshop
Referat:	<p>Peter Simonsen introducerede dagens workshop, som rådet skulle arbejde med. Der var 2 emner, nemlig Code og conduct og Rådet som lokale ambassadører. Rådet blev inddelt i 4 grupper, 2 til hvert emne. Peter gennemgik spørgsmålene til de 2 emner som var føl-</p>

gende:

Code of Conduct:

- 1) Er Code of Conduct et sæt af "regler" for hele nationalparken – one size fits all - eller skal der være flere former for Code of Conducts?
- 2) Hvem skal Code of Conduct gælde for – hvem skal/bør omfattes af Code of Conduct?
- 3) Hvordan kan vi udarbejde Code of Conduct?
- 4) Hvem skal være med til at udarbejde Code of Conduct(s)?
- 5) Om muligt, forslag til Code of Conduct..
- 6) Forberedelse af præsentation.

Lokalt ambassadørkorps:

1. Hvad laver en lokal ambassadør?
2. Hvem kan være lokale ambassadører?
3. Hvem skal de lokale ambassadører være ambassadører overfor – altså hvem er det de lokale ambassadører møder og hvor foregår møderne?
4. Hvordan bliver man lokal ambassadør og kræver det noget specielt?
5. Hvornår er man lokal ambassadør for Nationalpark Vadehavet? Giv konkrete eksempler.
6. Forberedelse af præsentation.

De enkelte grupper fremlagde deres forslag:

Gruppe 1s forslag vedr. Code of conduct

Ad 1:

Der skal være et sæt regler.

Ad 2:

Reglerne skal gælde for alle.

Ad 3:

Code of conduct skal være simpelt kommunikeret, gerne med humor, uden regler. Nogle forslag til overskrift kunne være Oplevelser med omtanke, Værn om Vadehavet. Gruppen foreslog, at man bruger stilen i verdensarv tegnefilmen, som findes på www.waddensea-worldheritage.org. Man kunne læne sig op af andre nationalparker/verdensarvsteders code of conduct samt lovgivningen.

Ad 4:

Code of conduct kan udarbejdes med hjælp fra fokusgrupper, fra lokalbefolkningen eller evt. studerende som laver interviews.

Ad 5:

Man skal kunne komme her frit, men opføre sig ordentligt – fortæl hvorfor reglerne er lavet.

Gruppe 2 s forslag vedr. Code of conduct

Ad 1:

Code of conduct skal gradueres af hensyn til lokale, sikkerhed og besøgende grundet naturlovene.

Ad 2:

Reglerne skal være for alle og vi skal kalde de besøgende gæster - ikke turister.

Ad 3:

Det er en proces og der skal være smil på læben og omkring næbbet. Humoren skal flytte tingene – gode henstillinger. Lad dyrene kommunikere det ud humoristisk.

Ad 4:

Involver dem der bruger nationalparken. Dem der er tættest på, skal være med til at udvikle det og partnerprogrammet skal gå foran. Hvorfor kan vi ikke lige hente nogle erfaringer udefra?

Gruppe 1s forslag vedr. Lokalt ambassadørkorps

Ad 1:

En lokal ambassadør repræsenterer Nationalpark Vadehavet, identificerer sig med Nationalparken og Verdensarven og bruger den. Påvirk gerne besøgende og tilflyttere, brug gerne medier, fotos af naturen, få den enkelte beboer/partner til at fortælle ud over sit eget felt.

Ad 2:

Lokale ambassadører kan være bestyrelse, råd, partnere, lokale patrioter og alle borgere. Vi er blevet stolte af at bo i området, det skal udnyttes.

Ad 3:

Man skal være ambassadør for dem man møder i hverdagen her og nu.

Ad 4:

Man kan lave noget der hedder "Kend din nationalpark", for at udbrede kendskabet. Lav busture for de lokale, kurser for dem der allerede har vist interesse.

Ad 5:

Man er ambassadør, når man fortæller sin lokale historie, man skal identificere sig (og kunne stoppe i tide).

Gruppe 2s forslag vedr. Lokalt ambassadørkorps

Ad 1:

En lokal ambassadør skal træde i karakter og er dermed ambassadør.

Ad 2:

Ambassadører er alle os og vi skal have alle til at fortælle og formidle om formålet og hensigten – ambassadører er folk med et særligt kendskab og dem der har lyst til at kæmpe en kamp og træde i karakter. Vi skal have skabt interesse, kontakte folk og udarbejde en liste over folk der ved noget om de enkelte områder og gerne vil tage ud og fortælle andre om deres specifikke viden.

Ad 4:

Ambassadørerne skal være ambassadører for alle, der har lyst til at vide noget. Alle der brænder for nationalparken kan være ambassadører. Listen over ambassadører kan lægges op på nationalparkens hjemmeside og man kan tage udgangspunkt i dem der modtager nyhedsmailen. Giv ambassadører viden og input.

Ad 5:

Man er ambassadør når man træder i karakter og udbreder viden om nationalparken.

Efterfølgende kom en række idéer og forslag:

Klaus Melbye foreslog, at ungdomsuddannelserne får besøg af am-

	<p>bassadørerne, så man får et bedre link. Randi Kragh Hansen foreslog, at nyhedsmailen også kommer på en blog.</p> <p>Bo Jessen sagde, at gæsterne i området bliver vores ambassadører og at vores unge der flytter ud også er ambassadører.</p> <p>Anne Marie Overgaard fortalte om Janne Liburds erfaringer med Code of conduct ved Great Barrier Reef, hvor partnerne bliver brugt i arbejdet med code of conduct.</p> <p>Ole Jakobsen foreslog, at man laver en professionel ambassadørpakke, men at det måske var for dyrt. Her til sagde Peter Saabye Simonsen, at man evt. kan opfylde dette via Interregprojektmidler og Den Regionale Kulturpulje. Det vil tage tid, men det kan lade sig gøre.</p> <p>Randi Kragh Hansen foreslog, at bruge endnu en workshop på at konkretisere forslaget, før det kommer til bestyrelsen, så det bliver mere tydeligt.</p> <p>Beslutning: Rådet besluttede at præcisere oplægget på det kommende rådsmøde. Sekretariatet sammenskriver rådets forslag, som danner baggrund for workshopen på det kommende møde.</p>
Dagsorden pkt.:	5. Eventuelt
Referat:	<p>Peter Saabye Simonsen orienterede om, at der er nationalparkdag den 22. maj. Peter indbød rådet til at deltage på dagen og stå sammen med sekretariatet ved den mobile udstilling på Myrthuegård. Rådsmedlemmerne skal melde tilbage til Alette Houman Dyhrfeld, hvis de har interesse for at deltage. Herudover inviterede Peter Saabye Simonsen også rådsmedlemmerne til at bemane udstillingen ved Naturmødet i Hirtshals den 26.-27. maj. Se mere på www.naturmoedet.dk</p> <p>Randi Kragh Hansen foreslog, at den mobile udstilling kommer til Ribe Dyrskue.</p> <p>Claus Løth opfordrede til at renovere huset på Langli, så det kan benyttes af besøgende.</p>